

■ مبلغی که امروز بابت خرید این کتاب می پردازید،

در مقابل هزینه‌هایی که در آینده بابت

تخواندن آن پرداخت خواهید کرد،

بسیار ناچیز است ...

توربوجت جامعه‌شناسی جغرافیا و تاریخ دهم

سرشناسه: مختاری، مژم
عنوان: توربوجت جامعه‌شناسی-
جغرافیا و تاریخ دهم
مشخصات نشر: تهران،
شرکت انتشارات کلاغ سپید، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص، مصور (رنگی)،
فروست: مجموعه کتاب‌های توربوجت
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۷۴-۲۶۰۸
شناسه افزوده: قوژان صادق زاده فرید
شناسه افزوده: پدram هدایتی
نوبت چاپ: اول
قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبای مختصر
شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۱۹۱۴۲

ارسال کتاب با پیک (کاجت): ۰۲۱-۶۴۲۰

اولیاد توربوجت آگاهی از آخرین اخبار و اطلاعات کتاب‌های
منتشرشده، لطفاً به سایت www.gaj.ir مراجعه نمایید.

کلیه حقوق این کتاب برای انتشارات کاج محفوظ است هیچ
شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و نشر تمار یا بخشی از این اثر
را به هر صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و جزو منابع و متفلسفین
به موجب ماده ۵ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و
هنرمندان مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۲۱ تحت پیگرد قانونی قرع می‌گیرند.

یا توجه به لیست طرح و نام کتاب‌های **دوگزینه‌ای** توسط
انتشارات کلاغ سپید، هرگونه استفاده از این عنوان و این لید
برای تمام اشخاص حقیقی و حقوقی پیگرد قانونی دارد.

- ناشر: شرکت انتشارات کلاغ سپید
- رئیس هیأت مدیره: مهندس ابوالفضل جوکار
- معاونت علمی: مهندس محمد جوکار
- مدیران تألیف: مهندس محمد صحت‌کار، مهندس علی متصف‌شکری
- عنوان کتاب: توربوجت جامعه‌شناسی، جغرافیا و تاریخ دهم
- مؤلفان: میثم مختاری، قوژان صادق زاده فرید، پدram هدایتی
- ویراستار علمی و علمی: زهرا عزیزی
- مدیر کنترل پروژه: منصوره مردانی سرور
- امور اجرایی: محمدرضا الکنانی
- مدیر فنی: سامان شاهین پور
- صفحه‌آرایی: مرجان جلال، سینا قری پور
- طراحی جلد: منصور سماواتی
- سرپرست گروه گرافیک: اسماعیل شریف‌کافظمی
- گروه گرافیک: منصوره محمدی، آزاده نوریان، محمد صالح
- چاپ و صحافی: کاج
- مدیر چاپ: علی مزرعی
- نوبت چاپ: اول (۱۳۹۷)
- شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان
- تلفن: ۰۲۱-۶۴۲۰
- صندوق پستی: ۱۳۱۴۵-۳۷۷
- دفتر مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، بین چهارراه ولیعصر (عج)
و فلسطین، شماره ۹۱۹

مقدمه مدیر تألیف

این کتاب محصولی از مجموعه کتاب‌های **توربوچیت** است؛ کتابی متفاوت در محتوا، ساختار و فرم. محصولی که حاصل سال‌ها تجربه مدیران و مؤلفان انتشارات کلاغ سپید و ساعت‌ها تفکر و برنامه‌ریزی در اتاق فکر این مجموعه است. کتاب‌هایی با هدف یادگیری سریع و لذت‌بخش برای تسلی که قدر لحظه‌ها را می‌داند.

در این کتاب شما با تعداد قابل توجهی تست دوگزینه‌ای در قالب کویزهای یک‌صفحه‌ای روبه‌رو می‌شوید و شاید در ابتدا گمان کنید که با یک بانک تست اما با تعداد گزینه‌های کمتر مواجه‌اید، اما داستان این نیست؛ این تست‌ها برای سنجیدن شما طراحی نشده‌اند. هدف این چالش‌های دوگزینه‌ای، **آموزش دقیق، عمیق و جزء به جزء تمام مفاهیم** به عنوان قدم اول برای حل سؤالات تشریحی و تستی است و به گمان ما، **تا تمام نکات نهفته در تست‌های این کتاب را فراتر گفته‌اید به هیچ عنوان نباید به سراغ سؤالات تشریحی و چهارگزینه‌ای بروید.**

شما در این کتاب، در هر سؤال با یک چالش کوچک برای یافتن پاسخ درست مواجه می‌شوید. در برخی از موارد ممکن است شما پاسخ درست را دقیق و بدون تردید بلد باشید اما در موارد دیگر این یقین وجود نداشته باشد. در این مواقع **نیاز به کتاب یا جزوه‌ای دیگر نیست.** شما می‌توانید بلافاصله به مجموعه کلیدهای همان کویز که در پایین صفحه آورده شده است، مراجعه کنید و پاسخ درست را یاد بگیرید.

این تکنیک مطالعه و یادگیری همراه با تکرار و مرور تست‌ها در بازه‌های زمانی مختلف، بخش‌هایی از ضمیر ناخودآگاه و قسمت‌های غیرفعال مغز و حافظه شما را فعال می‌کند. در این روش حافظه شما به صورت ناخودآگاه وارد یک بازی بُرد و باخت می‌شود و در نهمان برای پیروزی در یک مسابقه ساده، سریع و هیجان‌انگیز تلاش می‌کند. این تلاش و چالش لذت‌بخش در قالب این دوئل‌های کوچک، به قدری ساده و آرام بیش می‌رود که بدون آن‌که خودتان بفهمید، ده‌ها بازی دوئل‌گونه را بدون خستگی و ملالت پشت سر می‌گذارید و در این مسیر هموار و بدون دست‌انداز، به موفقیت‌های بسیار زیادی دست می‌یابید. مسیری هموار و بدون پیچ و خم که برای اولین بار تجربه‌ای واقعاً متفاوت از درس خواندن و یادگیری را برای شما امکان‌پذیر می‌کند، **تجربه‌ای مدرن از درس خواندن و مسیری میانبر برای جلو زدن از همه!**

مقدمه مؤلفان

■ پسر کوچولو گفت: «گاهی وقت‌ها قاشق از دستم می‌افتد.»

پیرمرد بیچاره گفت: «از دست من هم می‌افتد.»

پسر کوچولو آهسته گفت: «من گاهی شلوارم را خیس می‌کنم.»

پیرمرد خندید و گفت: «من هم همین‌طور.»

پسر کوچولو گفت: «من اغلب گریه می‌کنم.»

پیرمرد سر تکان داد: «من هم همین‌طور.»

پسر کوچولو گفت: «از همه بدتر، بزرگ‌ترها به من توجهی ندارند.»

و گرمای دستی چروکیده را احساس کرد:

«می‌فهمم چه می‌گویید کوچولو، می‌فهمم.»

برگرفته از کتاب «چراغی در زیر شیروانی».

شعرهای «شل سلور استاین»، ترجمه «طوبی یکتایی»

تیم تألیف
و ویراستاری
کتابهای
جامعه‌شناسی،
جغرافیا و تاریخ
توربو جت

دانش‌آموخته جامعه‌شناسی و ادبیان

میشم مختاری
M. Mokhtari

دانش‌آموخته حقوقی

فوزان ساداتی زادفرد
F. Sedighzadeh Fard

دانش‌آموخته علوم سیاسی

پدرام هدایتی
P. Hedayati

دانش‌آموخته مدیریت بیمه

زهرا عزیز
S. Azizi

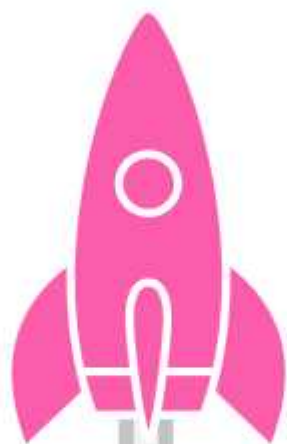
فصل اول جهان اجتماعی

- ۱۰ ..... درس اول: کنش‌های ما ..... Quiz 001-002
- ۱۲ ..... درس دوم: پدیده‌های اجتماعی ..... Quiz 003-006
- ۱۶ ..... درس سوم: جهان اجتماعی ..... Quiz 007-010
- ۲۰ ..... درس چهارم: تشریح جهان اجتماعی ..... Quiz 011-015
- ۲۵ ..... درس پنجم: جهان‌های اجتماعی ..... Quiz 016-020
- ۳۰ ..... درس ششم: پیامدهای جهان اجتماعی ..... Quiz 021-025
- ۳۵ ..... درس هفتم: ارزیابی جهان‌های اجتماعی ..... Quiz 026-031

فصل دوم هویت

- ۴۲ ..... درس هشتم: هویت فردی و اجتماعی ..... Quiz 032-036
- ۴۷ ..... درس نهم: بازتولید هویت اجتماعی ..... Quiz 037-040
- ۵۱ ..... درس دهم: تغییرات هویت اجتماعی ..... Quiz 041-045
- ۵۶ ..... درس یازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی ..... Quiz 046-049
- ۶۰ ..... درس دوازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی ..... Quiz 050-053
- ۶۴ ..... درس سیزدهم: هویت ایرانی ..... Quiz 054-056
- ۶۷ ..... درس چهاردهم: هویت ایرانی ..... Quiz 057-063

1

جهان اجتماعی

درس اول: کنش‌های ما

- 1 در زبان فارسی برای ..... اسم‌های گوناگونی همانند کار، عمل، فعل، رفتار، کردار، کنش و... وجود دارد.

A فعالیت‌های انسان

B رفتارهای همه جانداران
- 2 در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، ..... می‌گویند.

A اقدام

B کنش
- 3 در علوم انسانی به انجام‌دهنده کنش، ..... می‌گویند.

A کنشگر

B عامل
- 4 کدام مورد یک «کنش» محسوب می‌شود؟

A سخن گفتن

B گردش ماه به دور زمین
- 5 «کنش آگاهانه است» یعنی کنش ..... است.

A وابسته به جهان‌بینی انسان

B وابسته به آگاهی آدمی
- 6 اگر ما آگاهی خود را نسبت به ..... از دست بدهیم، از گفتار باز می‌مانیم.

A علوم مختلف

B کلمات و معانی آن‌ها
- 7 برای انجام کنش، علاوه بر آگاهی، ..... انسان نیز ضروری است.

A سلامت جسمی

B اراده
- 8 کنش انسان آگاهانه، ارادی و ..... است.

A هدف‌دار

B برخلاف مصالح جامعه
- 9 از آن‌جا که پیاده‌روی کردن، شادی کردن، مسواک زدن و نماز خواندن رفتارهایی ..... هستند، کنش محسوب .....

A آگاهانه، ارادی و هدف‌دار - می‌شوند

B غیرآگاهانه و غیرارادی - نمی‌شوند
- 10 با توجه به ..... کنش انسان، فعالیت‌هایی مثل ضربان قلب و گردش خون کنش محسوب نمی‌شوند.

A هدف‌دار بودن

B ارادی بودن
- 11 پرسش «چرا چنین کردی؟» بیانگر ..... کنش آدمی است.

A هدف‌دار بودن

B مسئولانه بودن

- 1 «دانش آموزی که در کلاس دست خود را بالا می‌آورد، معنای کار او اجازه خواستن از معلم است.» از این رو، کنش انسانی برخلاف فعالیت سایر مخلوقات ..... است.
 A سودجویانه B معنادار
- 2 «هدف‌دار» بودن کنش انسان به معنای ..... آن است.
 A منفعت‌طلبانه B معنادار بودن
- 3 آثار و پیامدهای کنش انسان، ..... است.
 A ارادی و غیرارادی B طبیعی و غیرطبیعی
- 4 پیامدهای ارادی کنش، خودشان ..... هستند و ..... کنشگری، آن‌ها را انجام دهد.
 A غیرارادی - نباید B کنش - باید
- 5 فردی که سلام می‌کند، پاسخ سلام او پیامد ارادی کنش او محسوب می‌شود که به ..... وابسته است.
 A ارادهٔ جواب‌دهندهٔ سلام B ادب مخاطب سلام
- 6 پیامدهای غیرارادی کنش انسان، کنش نیستند، بلکه ..... و لازم نیست که کنشگری آن‌ها را اراده کند.
 A نتیجهٔ طبیعی کنش‌اند B علت کنش‌اند
- 7 «وقتی شما در و پنجره‌ها را باز می‌کنید، هوای کلاس تغییر می‌کند.» این مورد مثالی برای ..... است.
 A پیامدهای ارادی کنش B پیامدهای غیرارادی کنش
- 8 پیامدهای غیرارادی کنش انسان، ..... است.
 A قطعی B احتمالی
- 9 «احتمالی بودن» یکی از ویژگی‌های ..... کنش انسان است.
 A پیامدهای غیرارادی B پیامدهای ارادی
- 10 در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی از کنش‌ها به دلیل ..... خودداری می‌کنند.
 A پیامدهای نامطلوبشان B دشوار بودن آن‌ها
- 11 این حدیث امام رضا (ع) بیانگر ..... است: «وضو سه اثر دارد: نظافت جسم، نشاط روح و تقرب و نزدیکی به خدای متعال.»
 A پیامدهای ارادی کنش B پیامدهای غیرارادی کنش

جغرافیای ایران

فصل اول جغرافیا چیست؟

۷۸ ..... درس اول: جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر ..... Quiz 064-067

۸۲ ..... درس دوم: روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا ... Quiz 068-071

فصل دوم جغرافیای طبیعی ایران

۸۸ ..... درس سوم: موقعیت جغرافیایی ایران ..... Quiz 072-074

۹۱ ..... درس چهارم: ناهمواری‌های ایران ..... Quiz 075-083

۱۰۰ ..... درس پنجم: آب و هوای ایران ..... Quiz 084-093

۱۱۰ ..... درس ششم: منابع آب ایران ..... Quiz 094-102

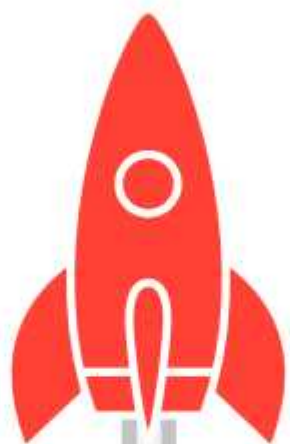
فصل سوم جغرافیای انسانی ایران

۱۲۰ ..... درس هفتم: ویژگی‌های جمعیت ایران ..... Quiz 103-108

۱۲۶ ..... درس هشتم: تقسیمات کشوری ایران ..... Quiz 109-111

۱۲۹ ..... درس نهم: سکونتگاه‌های ایران ..... Quiz 112-117

۱۳۵ ..... درس دهم: توان‌های اقتصادی ایران ..... Quiz 118-126

1

جغرافیا چیست؟

درس اول: جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر

- 1 اطلاعات مربوط به کره زمین، مانند زیستگاه‌های مختلف، آب و هوا، رودها و حتی مسائل مربوط به آداب و رسوم و سنت‌ها به ما کمک می‌کند که دانش ما از ..... افزایش یابد.

A محیط پیرامون و سایر مکان‌ها   B زمان گذشته و وقایع تاریخی
- 2 بزرگ‌ترین سد قوسی تاریخی جهان به نام ..... در نزدیکی طبرس در خراسان جنوبی واقع شده است.

A سد کریت   B سد کارون
- 3 جغرافیا یکی از ..... دانش‌های بشری است.

A جدیدترین   B قدیمی‌ترین
- 4 واژه جغرافیا برای اولین بار توسط ..... دانشمند یونانی ارائه شد.

A بطلمیوس   B اراتوستن
- 5 واژه جغرافیا شامل کلمات GEO به معنای ..... و GRAPHY به معنای ..... است.

A زمین - ترسیم و توصیف   B جهان - شناخت
- 6 اراتوستن، دانشمند یونانی که برای اولین بار واژه جغرافیا را ارائه کرد، جغرافیا را علم مطالعه ..... تعریف می‌کند.

A زمین به‌عنوان جایگاه انسان   B جهان طبیعی و موجودات آن
- 7 امروزه بسیاری از جغرافی‌دانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند، با ویژگی‌های ..... و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت استفاده کند.

A محیطی و اجتماعی - افزایش محصولات کشاورزی   B طبیعی و انسانی - بهبود زندگی خویش
- 8 شاخه‌هایی نظیر خاک‌شناسی، زیست‌شناسی، هواشناسی، آب‌شناسی و زمین‌شناسی علوم مرتبط با ..... محسوب می‌شوند.

A جغرافیای طبیعی   B جغرافیای انسانی
- 9 علم ژئومورفولوژی در جغرافیای طبیعی با ..... مرتبط است.

A آب‌شناسی   B زمین‌شناسی
- 10 دانش‌هایی نظیر علوم فضایی، آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات و هندسه با ..... در ارتباط هستند.

A فنون جغرافیایی   B جغرافیای انسانی

- 1 ارتباط علمی نظیر تاریخ، اقتصاد، جمعیت‌شناسی و ... با جغرافیا شکل دهنده ..... است.

A جغرافیای طبیعی   B جغرافیای انسانی
- 2 اینکه «با افزایش ارتفاع، دما کاهش می‌یابد» یک اصل ..... است.

A زیست‌شناسی   B هواشناسی
- 3 اینکه «با افزایش ارتفاع، دما کاهش می‌یابد» یک اصل هواشناسی است، ولی بررسی تأثیر این رابطه بر مکان و زندگی انسان نظیر نوع مصالح ساختمانی، منابع آب و ... در حوزه ..... است.

A آب و هواشناسی   B زیست‌شناسی
- 4 علم اقتصاد، تولید و توزیع، مصرف کالاها و خدمات، ..... را مطالعه می‌کند.

A نظام‌های اقتصادی و عرضه و تقاضا
B نظام‌های اجتماعی و مدنی
- 5 جغرافیای ..... به چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان می‌پردازد.

A تاریخی   B اقتصادی
- 6 این سؤال که «چگونه منابع معدنی یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد؟» مربوط به شاخه ..... جغرافیای انسانی است.

A جغرافیای اقتصادی   B جغرافیای جمعیت
- 7 جغرافی دان جهت جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل اطلاعات مورد نیاز خود، از علم ..... کمک می‌گیرد.

A آمار و فناوری اطلاعات و ارتباط   B اقتصاد و تاریخ
- 8 علم جغرافیا از یافته‌های علوم دیگر استفاده کرده و با یک دید ..... بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد پیراکنندگی پدیده‌ها و ..... بین آن‌ها انجام می‌دهد.

A همه‌جانبه - روابط   B تک‌بعدی - تفاوت‌های
- 9 رابطه بین جغرافیا با سایر علوم یک رابطه ..... است.

A یک‌سویه   B دوسویه
- 10 مفاهیم اساسی دانش جغرافیا ..... و روابط متقابل ..... است.

A مکان - انسان با محیط   B زمان - زمین و آسمان‌ها

- 1 بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل **معینی** انجام می‌شود که آن را ..... می‌نامند.
 A بستر
 B مکان
- 2 این مثال که در یک روستا خاک، آب، سرمایه و نیروی انسانی آن بر نوع اشتغال آن اثر می‌گذارد و بالعکس بیانگر آن است که در هر مکان، ..... مختلفی هستند که بر یکدیگر **تأثیر گذاشته** و به نوبه خود از هم **تأثیر می‌پذیرند**.
 A پدیده‌های
 B نشانه‌های
- 3 روند **تأثیرگذاری و تأثیرپذیری** پدیده‌ها به صورت جریانی ..... در مکان ادامه دارد و سبب ..... می‌شود.
 A ناپیوسته - رفع نیازهای انسان
 B پیوسته - تغییر شکل مکان‌ها
- 4 ..... دو عامل مهم در علم جغرافیا هستند.
 A انسان و محیط
 B جهان و موجودات
- 5 **محیط طبیعی**، مجموعه‌ای **متعادل** است و آنچه زمینه‌های تغییر در محیط را فراهم می‌کند، ..... است.
 A حوادث طبیعی
 B ورود انسان
- 6 در دهه‌های اخیر، ..... به کمک انسان آمده و سبب شده است که او در محیط، تأثیر بسیاری بگذارد.
 A فناوری
 B بخت و اقبال
- 7 آنچه قدرت انسان را در بهره‌برداری از اعماق زمین بیشتر کرده و میزان دسترسی انسان را گسترش داده، ..... است.
 A فناوری‌های جدید
 B تغییرات اقلیمی
- 8 انسان برای رفع نیازهای خود به **تغییر محیط** دست می‌زند و در نتیجه ..... تبدیل می‌شود.
 A محیط جغرافیایی به محیط طبیعی
 B محیط طبیعی به محیط جغرافیایی
- 9 **محیط جغرافیایی** از تعامل بین **محیط طبیعی** و ..... به وجود می‌آید.
 A محیط انسانی
 B محیط غیرطبیعی
- 10 عملکرد انسان در ارتباط با **محیط طبیعی** به دو گونه است. **درک توان‌ها** و استفاده از منابع برای ..... ،
 نگاه **سودجویانه** برای .....
 A رفع نیازها - رسیدن به خواسته‌ها
 B بهره‌برداری - برداشت بی‌رویه

- 1 از آنجا که جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند، بنابراین شناخت بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

A توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی

B رویدادهای گذشته
- 2 جغرافیا علمی برای ..... است.

A انباشت منابع

B زندگی بهتر
- 3 عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به دو گونه است که شامل ..... می‌شود.

A عدم حفظ ساختار محیط و برهم زدن نظم طبیعی

B استفاده از منابع برای رفع نیازها و نگاه سودجویانه
- 4 چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می‌شود جغرافی دانان با دید ..... موضوعات را مطالعه و بررسی کنند.

A انفکاک‌ی یا جزء‌نگری

B ترکیبی یا کل‌نگری
- 5 جغرافی دانان با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی می‌کنند، زیرا اجزا و عوامل محیط جغرافیایی ..... عمل می‌کند.

A در ارتباط با یکدیگر

B جدای از هم
- 6 دید ترکیبی در جغرافیا یعنی مطالعه ..... پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک .....

A مجزا و جزئی - زمان

B همه‌جانبه و جامع - مکان
- 7 توضیح زیر درباره اصل ..... در علم جغرافیا است.

«جغرافی دان با هدف توسعه یک شهر، به مطالعه همه جانبه می‌پردازد و مسائلی را طرح و مطالعه می‌کند.»

A کل‌نگری یا دید ترکیبی

B جغرافیای طبیعی و انسانی
- 8 وقتی جغرافی دانی با تهیه نقشه شهر، امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می‌کند، به ..... پرداخته است.

A نقشه خوانی

B مکان شناسی
- 9 وقتی جغرافی دانی با مطالعه بافت جمعیت شهر، میزان رشد و امکان مهاجریذیری آن را حدس می‌زند، این کار او به جغرافیای ..... مربوط می‌شود.

A زیستی

B جمعیت

تاریخ (۱) ایران و جهان باستان

فصل اول

تاریخ‌شناسی؛ کاوش در گذشته

- ۱۴۸ ..... درس اول: تاریخ و تاریخ‌نگاری ..... Quiz 127-134
- ۱۵۶ ..... درس دوم: تاریخ، زمان و مکان ..... Quiz 135-143
- ۱۶۵ ..... درس سوم: باستان‌شناسی ... Quiz 144-149

فصل دوم

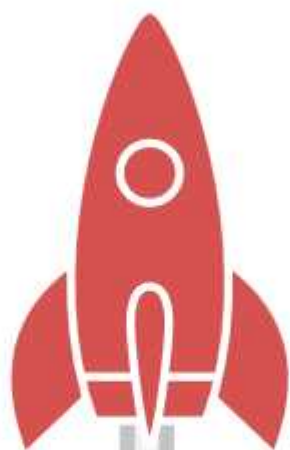
جهان در عصر باستان؛ میراث بشری

- ۱۷۲ ..... درس چهارم: پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر .. Quiz 150-164
- ۱۸۷ ..... درس پنجم: هند و چین ..... Quiz 165-173
- ۱۹۶ ..... درس ششم: یونان و روم ..... Quiz 174-188

فصل سوم

ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

- ۲۱۲ ..... درس هفتم: مطالعه و کاوش در گذشته‌های دور - Quiz 189-194
- ۲۱۸ ..... درس هشتم: سپیده دم تمدن ایرانی ..... Quiz 195-202
- ۲۲۶ ..... درس نهم: ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان ..... Quiz 203-212
- ۲۳۶ ..... درس دهم: اشکانیان و ساسانیان ..... Quiz 213-223
- ۲۴۷ ..... درس یازدهم: آیین‌های کشورداری ..... Quiz 224-235
- ۲۵۹ ..... درس دوازدهم: جامعه و خانواده ..... Quiz 236-243
- ۲۶۷ ..... درس سیزدهم: اقتصاد و معیشت ..... Quiz 244-253
- ۲۷۷ ..... درس چهاردهم: دین و اعتقادات ..... Quiz 254-261
- ۲۸۵ ..... درس پانزدهم: زبان و آموزش ..... Quiz 262-269
- ۲۹۳ ..... درس شانزدهم: هنر و معماری ..... Quiz 270-276

1

تاریخ شناسی
کاوش در گذشته

درس اول: تاریخ و تاریخ‌نگاری

- 1 وقتی از «تاریخ ایران» صحبت می‌کنیم، منظور مجموعه حوادثی است که بر سر ..... ایران در گذشته آمده است.
 A فرما تر و ایان
 B مردم
- 2 کاربرد واژه تاریخ در نوشته‌ها و زبان مردم به معنای ..... است که به وسیله آن، رویدادهای گذشته بر اساس شواهد و مدارک، مطالعه می‌شوند.
 A تجربه و روش‌های حسی
 B علم و روش‌های علمی
- 3 تاریخ ..... مثالی درست برای کاربرد واژه تاریخ به معنای روشی علمی است.
 A روابط اقتصادی ایران و هند در دوره اشکانی
 B ایران اسلامی
- 4 گاهی منظور از «تاریخ» تعیین روز و ماه و سال یعنی همان ..... است.
 A تقویم سالانه
 B نمودار زمان
- 5 این‌که باید رویدادهای تاریخی را با استفاده از شواهد و مدارک شناخت بیانگر ویژگی ..... بودن رویدادهای تاریخی است.
 A تکرارپذیر
 B دور از دسترس
- 6 رویدادهای تاریخی ..... نیستند و با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند.
 A قابل تجربه
 B مجزا و مستقل
- 7 رویدادهای تاریخی علاوه بر آنکه دور از دسترس و تکرار ناپذیرند با یکدیگر ..... دارند.
 A ارتباط حسی و تجربی
 B رابطه علت و معلولی
- 8 رابطه علت و معلولی رویدادهای تاریخی بدان معناست که این رویدادها ..... نیستند.
 A مجزا و مستقل
 B قابل بررسی
- 9 نقش محوری و اساسی در تاریخ با ..... است.
 A انسان
 B زمان
- 10 رویدادها و تحولات تاریخی در نتیجه ..... (عملکرد و اقدام) متقابل انسان‌ها با یکدیگر و با ..... پدید آمده‌اند.
 A کنش - طبیعت
 B دشمن - حکومت

- 1 نهادها، جوامع، کشورها و در یک کلام تمدن پیامد ..... است.

A) کنش‌های فردی و جمعی انسان‌ها. B) کشورگشایی‌های پادشاهان
- 2 انسان در تاریخ، نقش محوری و اساسی دارد و رویدادها و تحولات تاریخی در نتیجه کنش انسان‌ها با یکدیگر و با طبیعت پدید آمده‌اند.

A) یک‌سویه انسان‌ها B) متقابل انسان‌ها
- 3 ..... علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جوامع در گذشته می‌پردازد.

A) تاریخ B) جغرافیای تاریخی
- 4 علم تاریخ علاوه بر آنکه به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد، علل و نتایج ..... را بررسی و تحلیل می‌کند.

A) افکار و اعمال پیشینیان B) رفتار پادشاهان
- 5 هدف علم تاریخ، شناخت و آگاهی نسبت به زندگی ..... در گذشته است.

A) سیاسی B) اجتماعی
- 6 پس از اختراع ..... در حدود ۵ هزار سال پیش، به تدریج توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد.

A) چرخ سفالگری B) خط
- 7 قدیمی‌ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده، تکه‌ای از سنگ‌نوشته‌ای به خط کهن ..... است که پیش از ..... سال قدمت دارد.

A) چینی - ۵ هزار B) مصری - ۴ هزار
- 8 تاریخ اختراع خط را در حدود ..... سال پیش تخمین زده‌اند.

A) ۵ هزار B) ۴ هزار
- 9 در سنگ‌نوشته کهنی که به خط مصری است نام تعدادی از ..... ذکر شده است.

A) فراغنه و برخی حوادث دوران آنان B) شهرهای مصر کهن
- 10 از روزگار باستانی ایران به‌ویژه دوره ..... سنگ‌نوشته‌هایی باقی مانده است که نشان از توجه ایرانیان به ثبت وقایع تاریخی دارد.

A) مادها و اشکانیان B) هخامنشیان و ساسانیان

- 1 در ایران باستان گویا ..... وجود داشته که حاوی اخبار و رویدادهای مهم بوده‌اند.
 A تاریخ‌نامه‌هایی B سالنامه‌های دولتی
- 2 سنگ‌نوشته‌های باقی‌مانده از روزگار باستانی ایران نشان از ..... ایرانیان به ثبت وقایع تاریخی دارد.
 A توجه B بی‌توجهی
- 3 تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن ..... پیش از میلاد آغاز شده است.
 A پنجم B چهارم
- 4 علاوه بر سالنامه‌های دولتی، می‌توان تدوین و نگارش ..... را نمونه‌ای از دلبستگی ایرانیان به نگارش وقایع و ضبط سلسله‌حوادث تاریخی دانست.
 A شاهنامه B خدای‌نامه
- 5 تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در ..... آغاز شد.
 A روم باستان B یونان باستان
- 6 می‌توان تدوین و نگارش خدای‌نامه (خدای نامک) در زمان ..... را نمونه‌ای از دلبستگی ایرانیان به نگارش وقایع و ضبط سلسله‌حوادث تاریخی دانست.
 A ساسانیان B هخامنشیان
- 7 او مورخ بزرگی است که «پدر تاریخ» لقب گرفته است.
 A گزنفون B هرودت
- 8 کتاب تاریخ هرودت که بخش عمده مطالب آن به شرح ..... اختصاص دارد، کهن‌ترین و کامل‌ترین اثر تاریخی به جا مانده از عصر باستان است.
 A روابط تجاری یونان و ایران B جنگ‌های یونان و ایران
- 9 هرودت، تاریخ‌نگار بزرگ ..... را «پدر تاریخ» لقب داده‌اند.
 A رومی B یونانی
- 10 هرودت به دلیل یونانی و طرفدار یونان بودنش، عمداً یا سهواً، در گزارش رویدادهای مربوط به ..... دچار لغزش و بعضاً غرض‌ورزی‌هایی شده است.
 A ایران B یونان

- 1 پس از هردت، دیگر نویسندگان یونانی و سپس ..... راهی را که او آغازکننده آن بود، ادامه دادند و فن تاریخ‌نویسی را **کامل** بخشیدند.
 A رومی
 B ایرانی
- 2 برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ..... تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش **علم تاریخ** در یونان باستان داشته است.
 A ادبیات و فلسفه
 B نجوم و ریاضیات
- 3 در دوران اسلامی، ..... در میان مسلمانان رواج و گسترش چشمگیری یافت و **کتاب‌های تاریخی** ارزشمندی توسط مورخان مسلمان نوشته شد.
 A ادبیات
 B تاریخ‌نگاری
- 4 برخی از مورخان مهم دوره اسلامی مانند ..... **ایرانی** بودند.
 A ابن‌خلدون و جوینی
 B طبری و بیهقی
- 5 برای قرن‌های متمادی، مورخان اغلب به ..... وقایع و رویدادهای تاریخی می‌پرداختند.
 A تنظیم، ثبت و نگارش
 B بررسی علل، آثار نتایج
- 6 برای قرن‌های متمادی، مورخان اغلب به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند و توجه چندانی به ..... رویدادهای تاریخی نداشتند.
 A بررسی علل، آثار و نتایج
 B تطابق زمانی
- 7 در طول قرن‌های متمادی عمده تمرکز مورخان بر بیان حوادث ..... بود و به مسائل و موضوع‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیتی نمی‌دادند.
 A سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان
 B جوامع مختلف و زندگی شهرنشینان
- 8 برای قرن‌های متمادی عمده تمرکز مورخان بر بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال ..... بود و به مسائل و موضوع‌های **اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی** اهمیتی نمی‌دادند.
 A جنگاوران
 B فرمانروایان
- 9 برخی از وقایع‌نویسان به‌عنوان ..... در خدمت **شاهان و حاکمان** بودند و آنان را در مسافرت‌ها و جنگ‌ها همراهی می‌کردند.
 A دبیر
 B منشی
- 10 در گذشته برخی از مورخان درباری به اسناد و مدارک ..... دسترسی داشتند و می‌توانستند از آن‌ها برای **ثبت و نگارش رویدادها** استفاده کنند.
 A تاریخی کهن
 B دولتی

- 1 به دنبال تحولات فکری و علمی که در دوره ..... در اروپا به وقوع پیوست، به تدریج علم تاریخ **متحول** شد و شیوه **نوینی** در تاریخ نگاری پدید آمد.
- A رنسانس
B قرون جدید
- 2 در دوره رنسانس که حدوداً همزمان با قرون ..... در اروپا بود، به تدریج علم تاریخ متحول شد و شیوه نوینی در تاریخ نگاری پدید آمد.
- A ۱۶ تا ۱۹ میلادی
B ۱۳ تا ۱۷ میلادی
- 3 اساس شیوه نوین تاریخ نگاری در دوره رنسانس بر .....، استناد به اسناد و مدارک معتبر بود.
- A سنجش دقیق منابع
B توجه به داستان پردازی
- 4 اساس شیوه نوین تاریخ نگاری در دوره رنسانس بر **سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر** و ..... بود.
- A بر مبنای زندگینامه نگاری
B دوری از داستان پردازی
- 5 در پژوهش های نوین تاریخی، ..... مردمان و جوامع گذشته مورد بررسی و مطالعه قرار می گیرد.
- A تمام جنبه های زندگی
B تنها جنبه های سیاسی و اجتماعی
- 6 علم تاریخ صرفاً به ثبت و نقل رویدادهای گذشته **بسنده نمی کند**، بلکه ..... گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می نماید.
- A زمینه ها، علت ها، نتایج و آثار
B جنبه های فرهنگی و علمی
- 7 در پژوهش های علمی تاریخ، از یافته های علوم و فنون مختلف مانند **باستان شناسی**، ..... **فلسفه**، **جغرافیا**، **اقتصاد**، ..... و **گاه شماری** استفاده می شود.
- A ریاضیات - هندسه
B جامعه شناسی - زبان شناسی
- 8 توضیح زیر درباره کدام مرحله از مراحل پژوهش در تاریخ است؟
«موضوع تحقیق باید تازه باشد و تکراری نباشد. هر پژوهش باید مسئله تازه ای را مورد بررسی قرار دهد و هدف و نظر جدیدی را ارائه دهد.»
- A شناسایی منابع
B انتخاب موضوع
- 9 ..... همچنین باید دارای اثر و فایده ای باشد.
- A موضوع تحقیق
B شناسایی منابع
- 10 در پژوهش های تاریخی، ..... علاوه بر آنکه **هدف پژوهش** را مشخص می کنند، مانع از به بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می شوند.
- A تدوین پرسش های تحقیق
B مشخص کردن منابع

- 1 یک محقق پژوهش‌های تاریخی باید موضوعی را برگزیند که .....
 A صرفاً متکی به منابع و اطلاعات نباشد
 B منابع و اطلاعات کافی در مورد آن موجود باشد
- 2 مرحله اول و دوم در پژوهش‌های تاریخی به ترتیب عبارت‌اند از .....
 A انتخاب موضوع و تدوین پرسش‌های تحقیق
 B شناسایی منابع، گردآوری و تنظیم اطلاعات
- 3 پژوهشگر پس از شناسایی منابع و اسناد تحقیق، میزان اعتبار، ..... آن‌ها را ارزیابی می‌کند.
 A دقت و صحت
 B عمق و وسعت
- 4 سومین و چهارمین مرحله از مراحل یک پژوهش تاریخی به ترتیب عبارت‌اند از .....
 A تدوین پرسش‌های تحقیق، تحلیل و تفسیر اطلاعات
 B شناسایی منابع، گردآوری و تنظیم اطلاعات
- 5 اگر محققی از ..... استفاده می‌کند، باید از اصالت و جعلی نبودن آن مطمئن شود.
 A اسناد
 B دانش خود
- 6 پرسش‌هایی مربوط به اینکه «نویسندگان منابع چه کسانی بوده‌اند؟» و «آیا نویسندگان، خود شاهد وقایع بوده‌اند یا از زبان دیگران حوادث را نقل کرده‌اند؟» مربوط به مرحله ..... در پژوهش تاریخی است.
 A تدوین پرسش‌های تحقیق
 B شناسایی منابع
- 7 در مرحله ..... پژوهشگر اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد تاریخی استخراج و سپس تنظیم و دسته‌بندی می‌کند.
 A گردآوری و تنظیم اطلاعات
 B انتخاب موضوع
- 8 مرحله پنجم و ششم یک پژوهش تاریخی به ترتیب عبارت‌اند از .....
 A انتخاب موضوع، گردآوری و تنظیم اطلاعات
 B تحلیل، تفسیر اطلاعات و گزارش یافته‌های پژوهش
- 9 تحلیل و تفسیر رویدادهای تاریخی کار ..... نیست و مورخان برای انجام این کار، نیازمند روش‌ها و مهارت‌های ..... هستند.
 A ساده‌ای - خاصی
 B سختی - آسانی

- 1 کار مورخان شباهت زیادی به کار کارآگاهان پلیس دارد، زیرا هر دو به دنبال **شواهد** و **مدارکی** هستند که به گونه‌ای گذشته را ..... کنند.
- A بازسازی و تفسیر
B انتخاب و تشبیه
- 2 کار مورخان شباهت زیادی به کار **کارآگاهان پلیس** دارد، زیرا هر دو به دنبال شواهد و مدارکی هستند که به گونه‌ای گذشته را بازسازی و تفسیر کنند. این موضوع بیانگر مرحله ..... در پژوهش در تاریخ است.
- A تحلیل و تفسیر اطلاعات
B گزارش یافته‌های پژوهش
- 3 مورخ در پی ..... وقایع گذشته است و شواهدی که به دنبال آن‌ها است، تمامی منابع، اسناد و مدارکی هستند که درباره زندگی ..... در روزگاران گذشته، اطلاعاتی در اختیار قرار می‌دهند.
- A تغییر - پادشاهان
B بازسازی - مردم
- 4 در این مرحله از پژوهش تاریخی، پژوهشگر نتایج و یافته‌های تحقیق را **استخراج** و در قالب **گزارش علمی** ارائه می‌کند.
- A گردآوری و تنظیم اطلاعات
B گزارش یافته‌های پژوهش
- 5 منابع پژوهش تاریخی از نظر درجه ..... به دو دسته منابع دست اول یا اصلی و دست دوم یا فرعی تقسیم می‌شوند.
- A اهمیت و اعتبار
B جذاب و جدید بودن
- 6 منابع ..... به همه آثاری گفته می‌شود که در زمان **وقوع حادثه** یا **نزدیک‌ترین زمان** به وقوع آن، نوشته شده‌اند.
- A دست اول یا اصلی
B دست دوم یا فرعی
- 7 **منابع مکتوب** و **اشیا باستانی** مانند ابزارها و سکه‌ها جزء منابع ..... هستند.
- A دست اول یا اصلی
B دست دوم یا فرعی
- 8 منابع ..... به همه منابع، تحقیقات و آثاری گفته می‌شود که **مدت‌ها پس از وقوع رویدادها** پدید آمده‌اند.
- A دست اول یا اصلی
B دست دوم یا فرعی
- 9 از جمله فواید و کارکردهای علم تاریخ می‌توان به ..... بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده و ..... اشاره کرد.
- A متبع شناخت و تفکر - تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی
B عدم شناخت و ابهام - تضعیف پیوندهای مذهبی

- 1 «جست‌وجوی شواهد و مدارک تاریخی و تحلیل و تفسیر علت‌ها، آثار و نتایج رویدادها، قوهٔ درک و مهارت اندیشه‌ورزی را افزایش می‌دهد.» این توضیحات مرتبط با کدام یک از فواید و کارکردهای تاریخ است؟
 A منبع شناخت و تفکر
 B بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده
- 2 در قرآن، آیات بسیاری است که به مطالعهٔ سرگذشت اقوام گذشته دعوت کرده و آن را به عنوان یک منبع معتبر برای ..... معرفی می‌کند.
 A تدبیر در خلقت انسان
 B کسب شناخت و تفکر
- 3 به گفتهٔ استاد مطهری از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن، برطبق یک سلسله ..... صورت می‌گیرد.
 A حوادث اتفاقی
 B سنن و نوامیس
- 4 توضیح روبه‌رو مربوط به کدام فایده و کارکرد تاریخ است؟
 «نتایج و تأثیرات برخی حوادث عظیم تاریخی مانند تأسیس سلسلهٔ هخامنشیان، جنگ‌های صلیبی و نهضت رنسانس فقط محدود به زمان وقوع این حوادث نبوده است.»
 A منبع شناخت و تفکر
 B بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده
- 5 دامنهٔ شناخت و آگاهی تاریخی فقط محدود به گذشته نمی‌شود، بلکه به درک زمان ..... و ترسیم مسیر ..... نیز کمک می‌کند.
 A آینده - حال
 B حال - آینده
- 6 به نظر شهید مطهری با شناختن حساب‌ها و قانون‌های تاریخ می‌توان تاریخ حاضر را تحت فرمان درآورد و به سود ..... خود و مردم از آن بهره‌گیری کرد.
 A سعادت
 B شقاوت
- 7 «آگاهی افراد یک جامعه نسبت به گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنان می‌شود.» این توضیح مربوط به ..... به عنوان یکی از کارکردهای تاریخ است.
 A بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده
 B تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی
- 8 آگاهی تاریخی ایرانیان به گذشته خود، به همراه ..... نقش زیادی در حفظ موجودیت و هویت آنان در طول تاریخ داشته است.
 A زبان فارسی و فرهنگ ایرانی
 B نمادهای ملی و میهنی
- 9 مطالعه و بررسی گذشته به ما کمک می‌کند که میراث فرهنگی را به عنوان بخشی از هویت و ..... خویش بدانیم و در حفظ و نگهداری آن کوشا و سهمیم باشیم.
 A شناسنامه ملی
 B دارایی فردی

